

Rapportage enquête rekenkamercommissie WVOLV

November 2016

Inhoud

1	Raadsvoorstel	3
2	Samenvatting.....	3
3	Inleiding	4
3.1	Representativiteit	4
4	Resultaten en aanbevelingen	5
4.1	Aanscherpingen in het proces.....	5
4.2	Positionering van de raad.....	5
4.2.1	Opvolging van aanbevelingen	5
4.2.2	Ex ante onderzoek	6
4.3	Vergoeding	6
4.4	De juridische basis onder de samenstelling	6

1 Raadsvoorstel

De raden van de vier gemeenten wordt voorgesteld om:

- 1. De rapportage over de resultaten van de enquête vast te stellen*
- 2. Op korte termijn in gesprek te gaan met de rekenkamercommissie over de bevindingen uit de enquête, met daarbij speciale aandacht voor:*
 - a. De inrichting van het proces en eventuele efficiencyvoordelen die zijn te behalen;*
 - b. Het beeld dat bestaat over, en de verwachtingen die er zijn ten aanzien van:*
 - i. ex-ante onderzoek door de commissie;*
 - ii. hoor en wederhoor;*
 - iii. het gebruik van benchmarks*
 - c. Het voorzien in een klankbordgroep bij omvangrijke onderzoeken;*
 - d. De aansturing vanuit de raden en de werkgeversrol van die raden.*
- 3. Naar aanleiding van het gevoerde gesprek en de resultaten uit de enquête een uitvoerings- of verbeterplan vast te stellen.*

2 Samenvatting

Conform de afspraak gemaakt bij de totstandkoming van de huidige samenwerking is deze in 2016 geëvalueerd. Hiertoe is een vragenlijst uitgezet, waarop helaas een lage respons is ontvangen. Dit heeft effect op de mogelijkheid conclusies te trekken en de mate waarin deze kunnen worden vertaald naar de volledige populatie. Toch blijkt uit de verkregen antwoorden zonder meer dat er positief wordt geoordeeld over het functioneren van de commissie, de samenwerking tussen de gemeenten en de kwaliteit van de producten.

Ruimte voor verbetering is er echter ook, met name in de procesgang en de positionering van de raden. Belangrijke aandachtspunten voor wat betreft het proces zijn de communicatie tussen commissie en college, de opvolging van de aanbevelingen en vooral het monitoren hiervan. Betere afstemming en meer overleg tussen de raden, alsmede de mogelijkheid om ex ante onderzoek te laten uitvoeren door de rekenkamercommissie kan de positionering van de raden verbeteren, zo is de verwachting uitgesproken in de enquête door met name raadsleden.

Door het proces beter te bewaken en zo nodig anders in de richtingen kunnen de raden en colleges bijdragen aan een hogere efficiency. Hierdoor blijven de inspanningen van de leden van de commissie in een redelijke verhouding staan tot de vergoedingen.

Naast mogelijke verbeteringen die direct kunnen worden opgepakt, zijn er ook nog enkele punten aan te wijzen waarop een nader gesprek wordt aangeraden. Hierbij wordt onder meer gedacht aan:

- De mogelijkheid tot het uitvoeren van ex-ante onderzoek door de Rekenkamercommissie;
- Benchmarking als mogelijk alternatief voor hoor- en wederhoor
- Het voorzien in een klankbordgroep voor belangrijke onderzoeken.

Gezien de positieve resultaten van de evaluatie ligt het voor de hand op korte termijn de huidige samenstelling van de commissie bij verordening te formaliseren.

3 Inleiding

In 2014 is de gemeente Leidschendam-Voorburg aangesloten bij de rekenkamercommissie van de gemeenten Oegstgeest, Wassenaar en Voorschoten (actief sinds 2005). In de overeenkomst die destijds is gesloten werd afgesproken na 2 jaar te evalueren, waarbij in ieder geval de volgende onderwerpen zouden worden meegenomen:

1. Het functioneren van de commissie
2. De samenwerking tussen de gemeenten
3. De kwaliteit van de producten
4. De hoogte van het budget

Met het oog op de evaluatie is een begeleidingscommissie in het leven geroepen bestaande uit één raadslid van elke gemeente, met ondersteuning vanuit de griffie van Leidschendam-Voorburg. Kort na het zomerreces heeft de commissie een enquête uitgezet onder de raads- en commissieleden, de leden van het college (inclusief de gemeentesecretaris) en de leden van de rekenkamercommissie¹.

Onderstaand de belangrijkste conclusies die, aldus de begeleidingscommissie, kunnen worden getrokken uit de resultaten. Voor de resultaten zelf wordt verwezen naar de bijlage.

3.1 Representativiteit

Ondanks dat de periode waarin de enquête kon worden ingevuld is verlengd met 2 weken, was de respons laag (41 respondenten op een populatie van 167)². Concreet betekent dit dat de steekproef slechts representatief is, wanneer een hoge foutmarge (>10%) wordt toegestaan. Dit heeft effect op de mogelijkheid conclusies te trekken. Alleen als er overduidelijk sprake is van een 'gemeten voorkeur' kan vertaling plaatsvinden naar de gehele populatie.

Er is bij het uitvragen van de respondenten niet gevraagd naar de gemeente. Dit betekent dat een eventuele bias in de antwoorden naar gemeente niet is vast te stellen. Wel is uit de toelichtende antwoorden gebleken dat in de groep van 28 raads- en commissieleden alle gemeenten zijn vertegenwoordigd.

¹ Gezien de specifieke rol van de drie deelnemende groepen (raad, college en rekenkamercommissie) zijn voor elk aparte vragenlijsten opgesteld.

² 28 raads-/commissieleden, 7 collegeleden en 6 leden van de rekenkamercommissie hebben gereageerd. In totaal zijn 94 raads- en 43 commissieleden, 18 collegeleden en 4 secretarissen en 8 leden van de rekenkamercommissie benaderd (inclusief secretaris).

4 Resultaten en aanbevelingen

Uit de verkregen antwoorden blijkt zonder meer een positief oordeel over het functioneren van de commissie, de samenwerking tussen de gemeenten en de kwaliteit van de producten. In het algemeen is men tevreden tot zeer tevreden. Dat neemt niet weg dat verbeteringen op een aantal punten mogelijk zijn en dat zich nog enkele zaken aandienen waarover een nader gesprek kan worden gevoerd. Met name in de gegeven toelichting bij de antwoorden worden aandachtspunten benoemd en suggesties gedaan.

4.1 Aanscherpingen in het proces

Regelmatig treden vertragingen op in het proces. Dit kan ertoe leiden dat onderzoeken minder actueel zijn op het moment dat ze aan de raad worden aangeboden. Sturing op het proces is dan ook een belangrijk aandachtspunt voor alle partners en deelnemers. Zicht op de eigen planning is daarbij onontbeerlijk.

Zo valt er nog best wat te winnen in de communicatie en afstemming tussen rekenkamercommissie en college. Beklaagt de ene zich hier en daar over de snelheid waarmee een antwoord komt op verzoeken, de ander zou graag aan de voorzijde meer weten over de planning. Een concreet voorbeeld is het fenomeen van hoor- en wederhoor. Hoewel de meerwaarde hiervan wordt onderkend, neemt ze vaak veel tijd in beslag. Ook is het volgens een grote groep respondenten niet altijd noodzakelijk en kan bijvoorbeeld gekeken worden naar benchmarks als alternatief.

Een tweede voorbeeld van vertraging zit in de wijze waarop presentaties worden verzorgd en de moeite die gedaan moet worden om bij alle raden in de agenda te komen. Door elke gemeente apart te bedienen gaat kostbare tijd verloren. Als alternatief kan gekozen worden voor het aanbieden en presenteren van rapportages op een centrale locatie voor de vier raden.

Ook zit er soms veel ruimte tussen het moment waarop een rapport wordt aangeboden en behandeling plaatsvindt in de raad. Is er bij één gemeente sprake van vertraging, dan heeft dat invloed op het gehele proces.

4.2 Positionering van de raad

Uit de antwoorden van met name raads- en commissieleden blijkt dat zij vooral kritisch zijn naar zichzelf. Zo wordt regelmatig gewezen op de verantwoordelijkheid van de raden om zichzelf beter in positie te brengen. Dit kan onder meer door vaker met elkaar in overleg te treden. Ook de eerdergenoemde planning op lange termijn kan bijdragen aan het beter positioneren van de raad.

In het verlengde hiervan wordt de suggestie gedaan om voor grote en belangrijke onderzoeken een klankbordgroep in het leven te roepen, die namens de raden zorgt voor meer betrokkenheid bij het onderzoek. Door hierin per gemeente een raadslid af te vaardigen, wordt ook het overleg tussen de raden gefaciliteerd, de commitment vergroot en is er binnen elke raad een aanspreekpunt voor het betreffende onderzoek.

4.2.1 Opvolging van aanbevelingen

Veruit de meest uitgesproken klacht, die eveneens verband houdt met de positionering van de raad is die inzake de opvolging van de aanbevelingen. De algehele indruk is dat het wat dat betreft beter kan, al ontbreekt het de raden aan instrumentarium om die opvolging te monitoren.

Zowel griffiers als colleges zouden de raad daarbij moeten ondersteunen. Het zichtbaar maken van effecten en beleidswijzigingen die voortvloeien uit de onderzoeken van de commissie is hierin een eerste stap. Opvallend is in dit verband dat raadsleden en leden van de commissie een positiever beeld hebben over de effectiviteit van de onderzoeken, dan de collegeleden.

Uiteindelijk is het echter aan de raden zelf om vinger aan de pols te houden. Niet alle aanbevelingen zijn immers gericht aan het college en ook als het gaat om aanbevelingen gericht aan de raad of aan de griffie, wordt niet altijd gevolgd wat de status is.

4.2.2 Ex ante onderzoek

Hoewel bij de antwoorden gegeven door collegeleden het verschil te klein is om een conclusie te trekken, zijn raadsleden en leden van de rekenkamercommissie duidelijk voorstander van de mogelijkheid om de rekenkamercommissie ex ante onderzoek te laten uitvoeren. Belangrijkste motivatie is daarbij wederom gelegen in de positionering van de raad en het hebben van informatie om beleidskeuzes op te baseren. Aanbevolen wordt dan ook in de raden het gesprek te voeren over deze mogelijkheid en daarbij zowel de griffiers als rekenkamercommissie vanuit hun expertise te betrekken.

4.3 Vergoeding

Een derde (meer specifiek) aandachtspunt betreft het grote verschil tussen de raden en de leden van de rekenkamercommissie als het gaat om de vraag of de vergoedingen opwegen tegen de inspanningen. Hierbij valt op dat een aanzienlijk deel van de raads- en commissieleden kiest voor de optie 'weet niet', met als toelichting dat men over te weinig informatie beschikt. Het gaat dan niet alleen om vergelijkingsmateriaal, maar ook om informatie over de werklust.

De meest voor de hand liggende oplossing lijkt daarom te zoeken naar manieren om de werklust te verlagen. Al bij de bespreking van de mogelijke verbeteringen in het proces is gebleken dat raden en colleges een belangrijke rol kunnen spelen bij het verhogen van de efficiency in het proces.

4.4 De juridische basis onder de samenstelling

Een laatste punt dat opvalt in de resultaten betreft niet zozeer de positionering van de raad, maar die van de commissie en zijn leden. Het vastleggen en verordenen van de huidige samenstelling met alleen externe leden lijkt gezien de positieve resultaten van de evaluatie een formaliteit van technische aard, die met enige spoed moet worden opgepakt.